

Előfizetési tábl.

Vidékire postán vagy helyben házhoz hordva

Egész év	16 fr.
Félév	8 fr.
Negyedév	4 fr.
Egy hó helyben	1 fr. 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik mindnap, az ünnepekét követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:

Főttér 4-ik szám havá a lap szellemi részét illető közlemények czimzandók.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

AZ ÉRTÉKESBŐ CIKKEK DIJAZTATNAK.

Kéziratok nem adnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak

Hatszor hasábozott garmond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyarababb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket felvesznek:

Hécsben: Oppelt Alsjes Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallischgasse 10.) Rud. Hesse Publicistische Bureau. Budapestben: Haasenstein et Vogler hirdetés köz. irodája, Weiss Mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest szervitater 5. sz.

Nyitási cikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Miként agosítsunk a Székelyföldön?

A székelyföldi tagosítás tárgyában a fennebbi em alatt egy cikket vettünk, melynek nem osztjuk ugyan nézetét, de a mivel szerlett szükségesnek tartjuk, hogy e nagyfontosságú kérdés minden oldalról meg legyen vitatva, egész terjedelmében közöljük ezikket, természetesen fentartva magunknak hogy utólagosan megtegyük reá észrevételeinket.

A szban levő cikkk így szól:

„Ninc ember, ki nemzetgazdasági szempontból a tagosítás ellen szót emelne ott, hol a beiterjes endszer czélszerű alkalmazását nyelhet s ezáltal a társadalmi és politikai jólétet is előmozdhatja.

En sen szándékozom a tagosítás létesítése ellen állani; azonban azt egyenesen tagadom, hog a miveltsgéi és vagyon állapokat ismerete északok tekintetbe vétele nélkül a tagosítályozásteresztülvihető lenne, hogy az ne csak egyes, hanem a többség jólétét előmozdítsa.

Errőlansukodik az országos törvény is, mely a tagosítást megengedi ugyan, de abszolút kénysert ez idő szerint még nem alkalmaz.

Tökétesen hiszem, sőt meg vagyok győződve, hog Magyarország nyugati, sőt még más vidékei is, hol nagyobb számban van a nagy és képbirtokosság, a tagosítás üdvözölés és a tita jövedelmet is nagyban növeli; de azt gyenesen és kerekén tagadom, hogy a Székelyföldön s különösen Udvavrhely és Csikszékbe hol nagybirtokosokról szó sem lehet s közpirtokosok is aránylag csekélyszámban vannak az addigi terv szerint, üdvösen s a ezélnak eglefelelőleg keresztül lehetne vinni.

Elvitatatlan tény, hogy a birtokosok 7/10 része en két megyének alig bir 6-12 hold birtokkal, a mi miveltsgéi állapotainkat, a talaj geogiai és természeti viszonyait tekintve, a legelőhetésre és család fentartásra elégtelen. hogy most ezen közbirtokosok még is fentartatják magukat, annak tulajdonítható, hogy a közlegelők magánháztartásuk alkatelemét képezik; barom-, sertés- és lótenyésztés pótoltja földbirtok csekély jövedelmét.

De a helyt a tagosítás életbeléptetése által a közlegelők az egyes gazdák birtok nagysága, vagi fizetett adómennyisége szerint megosztatik, e utóbbiak megélhetése teljesen bi-

zonytalan lesz: szaporíttatik a mezői proletariatus és alkalom nyújtatik a kívándorlásra, minek megakadályozására minden út és mód megvétetett.

Különbön eltekintve mindezekről, ha keresztülvitetnek is a tagosítás, a feldarabolást megszorító „minimum” törvény nélkül legtovább öt év alatt a nagyobb rész ujra összezararodnék.

A „minimum” életbeléptetése pedig a gazdasági fejlődést megakadályozná, mert a haladás a földbirtoknál is megkívánja a szabadságot.

Feltéve azonban, hogy a közpirtokosok nem azért ohajják a tagosítás életbeléptetését, hogy ezáltal birtoknagyságuk és fizetett adómennyiségük után a közlegelők nagyrészt elharásolják s a kisbirtokosokat tönkre tegyék; hanem azért, hogy gazdasági reformok beiterjes földmivélés, idő és marha kímélés által nemzetgazdasági és politikai tekintetben is az általános fejlődésre kívánnak hatni: a tagosítás kétféle módon nálunk is keresztül vihető. Vagy úgy, hogy a tagosítás ne terjesztessék ki a közlegelőkre, hanem maradjanak azok községtulajdonban.

Ezekben a község elemi csapások, rosz termés vagy egyéb csapások idején tökéletes érték tartalmát fog birni, mely mindenkor kisegítő eszköz leendő.

Vagy pedig azáltal, hogy a közlegelők, kisbirtokos-jóságok alakítására fordítottassanak. Hiszem, hogy ily móddal a tagosítás létesíthető, a nélkül, hogy a kisbirtokosok elemi csapások esetére tönkre tétenének. Egyszermind el lesz érve a cél, hogy az idő — mi roppant tökélt képvisel — azonban ez idő szerint, a székely ember előtt nem jön számításba, megnyeretik s a gazdaság folytatása nagyban megkönnyíttetik.

Eddig a cikkk, mellyel egyetértőleg késszéggel elismerjük, hogy a tagosítás keresztülvitelre a legnagyobb nehézséggel a Székelyföldön jár, még pedig épen a fennebb említett azon okból, hogy a község szegényebb lakosai elesvén azon kiváltságuktól, mely szerint a közlegelőn a legnagyobb birtokossal egyenlő mennyiségű házi állatot tarthatnak, s a közös erdőből egyenlő mennyiségű, esetleg tetszésük szerint még több fát is vághatnak, a tagosítás által tekintélyes jövedelmi forrástól esnének el s könnyen megzavarodnék a proletariatus, a tönkre jutott osztály.

— A legkülönösebb kalandok! kiáltott fel Pickering egész lelkesedéssel.

Ő nem élt oly virágzó életet mint én; hanem bele merült az élet habzó tengerébe. Midőn visszaemlékezéseit hallgatom, azt hiszem Beethoven egyik symphoniájának nyitánya zeng füleimbe.

Nem volt mit tennem, egy ideig némán hallgattam barátom ömlőnéseit; de mivel szerettem volna tudni, mi lett nem rég felzavart lelki fordulásaival, végre megjegyeztem!

— Barátom te egyszerűen szerelmes vagy.

E hír annyira megörvendeztetni látszék őt, mintha mit sem tudna felőle.

— Éppen ezt mondta nekem Blumenthal asszony is ma reggel, válaszul Jenő.

Elmentünk együtt hogy megnézzük a közigstermi kastély romjait; felmászunk a legmagasabban álló bástya-torony tetejében, s ott töltöttünk el közel egy órát.

A hely elszigeteltsége, az ünnepélyes csend, mely körülött, feloldotta nyelvemet, s mi alatt ő egy törmelékkel borított falomladékon foglalt helyet, én hosszas társalgást kezdtem vele. Beszéltem félben szakítás nélkül: Szemeit reám szegezve figyelt szavaimra, időről időre kis kölarabkákat szaktva ki a falból, melyeket a völgybe dobott le. Végre felállt, s kétszer háromszor megcsóválta fejét, merőn szemlélte arczomat.

— Ön szerelmes, így szolt, ez világos előtttem: azután a nélkül, hogy többet szólna, ismét köveket kezdett le dobálni. Azonban, mielőtt leindultunk volna, hozzá tette, hogy beszédem mindenestire feleletet érdemel. Szívélyesen köszönetet mondott értem; hanem tette hozzá, nem akar hasznát buzni tapasztalatlanságomból, s szavaimat fogni. Én még nem ismerem a világot, nagyon könnyen engedem magam elcsábíttatni, és őt sokkal jobbnak hiszem, mint a minő valóban még nem

volt időm felismerni benne a hiányokat. Ha miután alkalmam leendő más nővel és fiatalabb, szebbekkel összehasonlítani őt s érzelmem akkor sem változnának, nem utasítja vissza még egyszer kihallgatni engem. Én erre meg esküdtem, hogy nem félek attól, hogy valaha más nőt tennék elébe s szeretetreméltóbbat találjak, ekkor ismételve felkiáltott:

— Szerencsés halandó, ön szerelmes, valóban szerelmes!

Két nap múlva meglátogattam Blumenthalné, magam sem igen tudva minő véleményvel legyek felőle. Be van bizonyítva, hogy vannak néha oly emberek, kik őszintén, szívükből tudják játszani a színész szerepét az életben, oly különös szellemek, kik jó hiszeműleg táplálják magukban elsádt érzelmeket. Ez volt az eset annál is, kit barátom a diplomata, oly udvariasan nevezett el Florának, vagy legalább tartottam ilye, hogy az lehetne. Azonban azon feltévése, hogy Pickering hódolatát kötes kimeneteli próbának kívánja kitenni, kissé megnyugtatótt. Egy, könyvek és hírlapoktól előzőltött kis szalonban fogadott. A szoba egyik oldalát zongora foglalta el, díszes virágtartóval tetején, melyben fejt a piros rozskából, óriási virág csokor pompázzott.

A ház urnöve kényelmes pamlagon pihent hanyagul. Látogatásom ezéja nem az volt, hogy részemről is a Blumenthal asszony hámulói közé sorakozzam, hanem, hogy megbizonyosdjam a felől, mily pontig lehet vele illeendő módon haladni. Első esteli találkozásunk alkalmával kételetét fejezte volt ki őszinteségem felett: most tehát volt gondom, hogy minden bókól megtartoztassam magamat s ne őszitőnzsem őt éleslításom ellen óvakodásra.

(Folyt. köv.)

letet gondosan művelve, az előbbi nagyobb területtel egyenértékű hasznót von belőle. A takarmánytermeléssel karöltve jár házi állataink istallózása, ez által pedig állattenyésztése lesz az előbbinél hasonlíthatatlanul jövedelmezőbb s így mind állataink minőségében, mind a föld jövedelmezőségében a község és vele az ország roppant sokat nyert. Mig a jelenlegi uton haladva, erdeinknek hallatlan mértékben folyó pusztításával, közlegelőink fele értékben való használsával nemcsak a kisbirtokosok, de a nagyok is a végtelenségig szólnak állanak.

Limitatio tehát első sorban s azután tagosítás minden áron. A kit jog szerint birtok nem illet, keresse meg kenyerét kezemunkájával, mint más állam tisztességes munkás népe teszi. A Székelyföldnek ugy is számos kineve hever a földben az iparos kéz számára; a proletárius osztály az által keletkezik leginkább, ha dédelgetjük és meg nem érdemelt kiváltságokban részesítjük. A kinek pedig joga van a földbirtokhoz, annak tegyük lehetővé is czélszerű felhasználhatását, mert e rablogásdagás menthetetlenül vesztünkhez vezet.

Mint hogy azonban, daczára annak, hogy annyira átlátjuk a tagosítás szükségét, még sem vagyunk képesek, ép a közlegelők féltése miatt végrehajtani, mondja ki az állam mielőbb a tagosításra nézve a kénysert, mert e nélkül századok múlva sem lesz végrehajtható e halaszthatatlan közigazdasági reform.

Justus.

A háboru.

— A harcztéréről. A legutóbb érkezett konstantinápolyi lapok számos sürgönyt közölnek a harcztéréről.

Az egyiptomi csapatok vezére Rasid pasa aug. 26-án megtámadta az Ivanyiczánál (szerb földön) a Trebine-hegyeken élszáncolt szerbeket s azokat megverte. Konocs és Ivancsevicsek felukta az ágyutüz felégette. — A mult hó 22-én a visegrádi helyőrség Khemzi bej vezetése alatt szerencsés portyázást vitt véghez szerb területen.

E hó 2. és 3-án pedig Mehmed Ali pasa Jeni-Bazár parancsokra visszavert egy szerb osztagot, mely egy gyalog ezredből és 1000 önkényesből állt s Uraniczáig előnyomult.

Emlékbeszéd

Széki id. gr. Teleki Domokos felett tartotta Szász Domokos Kolozsvárt 1876. szept. 10-én

(Folytatás.)

Íly nemes törzsnek nemes sarja az a férfi, kinek ravatalára most a hálás nemzedék az elismerés koszoruját leteszi; ki, oh jaj! a többi nagyokkal együtt, már csak volt! Elődeihez mindenben méltó, családjának fényes múltját éréneinek sugaraival még ragyogóbbá tevő, a magyar történet évkönyveit tartalmas lapokkal gazdagító, kortársainak sorából milliók közül magasán kiemelkedő, az ifjabb nemzedéknek az igaz hazafiságban tetséges példát adó férfi. Oh, ha lehetséges, még drágább lett előtünk az édes anyaföld, mióta az ő porai is benne pihennek.

Igen, mert a talentumok osztogatójától gazdagon meg volt áldva mindazon kellekekkel, melyek képesíthették őt arra, hogy fölemelkedjék a kicsiny Erdélynek, sőt a testvérhazának is legdhűb, legigazabb, legjobb fiai sorába.

Elméjének mélyre pillantó bölcsessége, melyet kifáradhatatlan szorgalommal az ösméret és tapasztalat kincséből lassanként gyűjtött össze; mindazért a mi jó és igaz, szívének ama feunkelt lángolása, mely csak akkor hamvadt el, midőn a fájdalom tüzeiben szive is elhamvadt; jellemének ama törhetetlensége, melyet az egyenes útról eltántorítani nem volt képes sem a kitüntetéseknek magassága, sem a megpróbáltatásoknak mélysége; akaratának ama szívóssága, mely a jónak és helyesnek felismert czélok felé irányzott törekvéseiben, az akadályoknak egész táborán keresztül is áttört magát s meg nem nyugszik ad-

Dervis pasának a Montenegró ellen működő észak-albániai sereg parancsnokának egy távirata jelenti, hogy e hó 6 án egy más fél gyalog zászlóaljából s néhány belföldi tartalék csapatból álló török hadosztály Spuzból a piperi területre nyomult s a montenegróiakat megverte. Az ágyutüz 10 házat, 50 kunyhót s nagyszámu malmot felgyújtott.

Ujabb hírek szerint Dervis pasa már Montenegró belsejében van s Danilovgrádig nyomult, mely helység lángokban áll. A montenegrói családok nagy számmal menekülnek Cattaro és Crivosciába.

Mukhtar pasát 8-án a montenegróiak megtámadták. A támadás azonban visszavertett, s erre két török zászlóalj a montenegróiak sánczeit elfoglalta.

Szept. 11-én Djunis mellett csata volt. A törökök a Krusavacra vezető utakat akarták erőszakolni. A csata eredménye még eddig ismeretlen.

Romániából nagy fontosságú híreket jelentenek.

A Bolliac képviselő által szerkesztett „Trompette Carpatilor” című lap feltűnő helyen a következőket írja: „A város tele van azzal a hírrel, hogy Oroszország a román kormányt egy jegyzékkel adott át, melyben azt követeli, hogy az orosz csapatok Románián át Szerbiába átkelhesse nek. A lap hozzá teszi, hogy az orosz csapatok átvonulása Románián, egy európai háboru kezdetét jelentené.

A kamara elnöke Rosetti hivatalosan kiküldetett Párisban a vétett, hogy Franciaország védelmét kérje ki a román semlegesség megtartására. Ugyan ezen küldetéssel jött Bratiano Ausztria-Magyarország uralkodójához.

A porta még mindig nem tudatta a hatalmakkal hivatalosan béke-feltételeit. Legálabb még nincsenek azok oly stadiumban, hogy nyilvánosságra hozathattak volna. Konstantinápolyból távirják, hogy az alkudozások a nagyvezir és hatalmak képviselői között még folynak s az utóbbiak között teljes egyetértés uralkodik. A berlini „Nordd. Allg. Zig.” azzal fenyegetőzik; hogy most a hatalmak mindenike lemond speciális érdekeiről s a portával Európa akaratát fogja tudatni. És jaj neki, ha nem engedelmessékedik.

Pétervári diplomatai hírek szerint

dig, a mig nem győz és kedélyének ama nemessége, mely könyörül ott, a hol könyörülni kell, mely lehajlik az elesettekhez s letörli könnyeit a sirónak... mind oly vonások, melyek ritka harmoniában egyesülve, fölemelték őt, hogy leuna az emberi társaságnak egyik disze, hazájának nagyérdemű polgára, a alkotmányos küzdelmeknek egyik vezérférfia, a protestantizmus kiváló bajnoka s nemes szívű emberbarát.

De mielőtt fölemelkedett volna e magaslatra, végig kelle haladnia neki is az emberképződés nehéz után s tudjátok-e, kit választott magának példányképül? Egy oly férfit, kirel a történelem részrehajlatlan igazságossága kimondotta, hogy hazájának az ő korában legnagyobb fia volt, a kinek saját vallomása szerint nem csekélyebb czélja volt, mint az emberiségnek egy nemzetet megtartani, sajátóságait mint erkölyt megörizni és széplőlen minőségben kifejtetni, nemesíteni erőt, érényeit s így egészen új, nem ismert alakokban kiképezve, végözéjához, az emberiség feldicsőítéséhez vezetni.” Egy szóval: a magyar nemzetet regenerálni, reformálni.

És hogy gróf Teleki ezt a nagy férfit, gr. Széchenyi Istvánt választotta magának példányképül, mely lelke előtt lebegjen az utolsó pillanatig, hogy haladhasson az általa vert és megszentelt nyomdokokon, ezt nem én állítom, hanem ő maga mondotta. Midőn gr. Széchenyi felett beszédet tartott, a többek közt így szólt: „Édes hazánk földje korszáknak legnagyobb magyarja fölött nyílt meg. A tántogó nyílás betöltésére nem holttesteink, de szellemi erőnk teljes feláldozása szükséges... Mi nem bucsuzunk téled, dicőült lélek, mi előttünk fogytidó velod kívánnunk maradni, elveidet, tanácsaidat megtartani, példádát követni!”... És ha nem is szóltott volna gr. Teleki így, egész nyilvános élete, munkássága ezt bizo-

A „LELET” TÁRCZÁJA.

Pickering Jenő

első szerelme.

Angol beszély.

Irtá:

JAMES HENRIK.

Egy bölcselkedő nő.

II.

(Folytatás.)

— Épen felőle szeretnék beszélni önnel, tette hozzávégül. Sok mindenről akarnék kérdezősködni. El kell őnek mondania mindent, mit róla tá, mert barátja igen érdekel engem és ömly nagymérvű rokonszenvet tudok érezni, képzőletettségem oly élénk, hogy nem bízom a ek általam érzéti benyomásokban; nem egyes esalódtam már ezért az életben.

Megörtem, hogy tisztelőmet teszem nála s elvtünk, miután felengitettük őt kocsi-jába. Pickering indítványozta, hogy sétáljunk még egy ideig a győgyterem üveges folyosóján s alig tettnek pár lépést, azonnal beláttam, hogy egy blondulágis szerelmes emberrel van, dolgom. A többek közt azt is tudomra adá hogy Blumenthal asszony reá nézve, olyan volt, mintegy „ennyei jelenés.”

— A este nem itélhetsz felőle, szolt. De ha hánád őt, midőn kalandjait beszéli el.

— vannaikilyen elbeszélni valói?

